

- Viden i fællesskab

2012

Når tværfaglighed beriger

Vi har sat to forholdsvis nyansatte boenhedsledere i stævne. Nyansat er måske så meget sagt, men når 25 og 40 års jubilarene står i kø, så er man nyansat, når ansættelses-kontrakten kun fortæller om et års ansættelse i Landsbyen Sølund. Elin Daugaard og Carsten Johnsen er navnene, engagerede pædagogiske ledere med en pædagoguddannelse og lederuddannelse i bagagen, men ellers med forskellige karriere forløb.

Af Jette Lorenzen, cand.scient.pol. og Liselotte Petersen, cand.mag., VISS.dk

Styrker og svagheder

Engagementet for den socialpædagogiske indsats for mennesker med udviklingshæmning har de to ledere tilfælles. Vi mødes for at tale om tværfaglighed, om styrker og svagheder, når pædagogisk og sundhedsfagligt personale arbejder sammen. I Landsbyen Sølund tæller det sundhedsfaglige personale såvel læge, psykiater, sygeplejersker, fysioterapeuter samt sosu´er og ergoterapeuter, hvor de sidstnævnte arbejder på lige fod med pædagoger i de enkelte boenheder, mens de førstnævnte er til rådighed for alle boenheder efter behov. Netop fordi de er ansat på stedet, som danner de hjemlige rammer for 230 mennesker med udviklingshæmning, har det sundhedsfaglige personale en specialiseret viden om området og indgår i et tæt tværfagligt samarbejde med det pædagogiske personale.

”Her kommer psykiateren rundt hver tredje uge. Så det er let, måske for let.” funderer Elin en overvejelse Carsten kan nikke genkendende til, og han fortsætter, ”Men samtidig sidder jeg med ved de psykiatriske tilsyn, hvor det er tydeligt, at psykiateren er god til at tænke pædagogisk, for hverken vi det pædagogiske personale eller sundhedspersonalet mener, at medicin kan stå alene. Ofte taler vi om, hvad vi kan gøre samtidig både på det medicinske og pædagogiske område. Samarbejdet er helt unikt. Det har jeg ikke oplevet med en psykiater før.”

Både Elin og Carsten har erfaringer fra tidligere ansættelsesforhold, hvor man kunne komme i

konsultation ved en psykiater to gange om året, hvilket ifølge Carsten skaber en risiko for, at den udvikling, der blev sat i gang, gik i stå, fordi der ikke løbende blev fulgt op. Men Elin pointerer også, ”at det nogle gange kan virke for nemt at skrue på medicinen, det kunne jo være, at løsningen kunne findes i relationen, eller måske skal løsningen findes hos pædagogen frem for hos beboeren”.

Mennesket er et socialt væsen, og for Carsten er pædagogik læren om livet, og dermed er socialpædagogik læren om det sociale liv. ”Det er vigtigt, at der er en relation. Vigtigt, at beboeren ikke opfattes som et problem, men at det handler om at regulere de rammer, vi har sat op for dem. Det er vores tilgang, der skal reguleres i første omgang”, pointerer Carsten. Netop relationen er det, der optager Elin, og som Carsten anser hun arbejdet med relationen mellem mennesker for at være udgangspunktet for socialpædagogikken. Og Elin fortsætter, ”at arbejde socialpædagogisk er også en selvrefleksion, og at skabe en relation er hovedopgaven. For sundhedspersonalet er der også tale om relationer, men det er ikke hovedopgaven”.

Elin fremhæver: ”Etik er væsentligt inden for socialpædagogikken, og det er vigtigt, at vi ikke glemmer at tale om det, fordi vi er vant til at gå sammen med beboerne. At have tid til samspil, så man undgår magtanvendelser, at vi og beboerne har tid til valg er vigtigt fx valget mellem to ting ved middagsbordet, er en af de måder, hvorpå vi bevidst arbejder med selvbestemmelsesretten.”

”For mig er det vigtigt at se samarbejdet og styrken hos de to grupper. Hvis en beboer har svært ved at komme af med afføring eller har hovedpine, så er hun ikke ”tilgængelig”, så er det en styrke, at det sundhedsfaglige personale ser den egentlige hindring for, at pædagogerne kan arbejde pædagogisk med beboeren. Så jeg tænker, at man skal finde styrken i hinandens faglighed,” fortæller Carsten.

Selvom socialpædagogik ikke bygger på en eksakt videnskab, så står den på skuldrene af bl.a. udviklingspsykologi og kommunikation, som i kombination med praksisviden er centrale elementer i den ramme, som socialpædagogikken bevæger sig indenfor. For Elin og Carsten er det derfor også vigtigt at pointere, at selvom pædagogen har kørekortet i form af eksamensbeviset, så er det først, når de kommer ud i praksis, at de bliver køreklare og kan klare sig på de rigtige pædagogiske veje.

Fra mål til succes

Er pædagoger uddannet til at dokumentere? Ja, det er de, mener de begge: basalt set går dokumentationsdelen ud på at ”videregive information om observationer”, som Carsten siger, men er enig med Elin i, at det kan blive bedre, men der er lang vej endnu. Når oplysningerne ikke er præcise nok eller beskrivende nok, så er de ikke nødvendigvis gode data.”

I forhold til sundhedsområdet er der en større tradition for at notere, som Elin siger: ”Pædagoger har fokus på samspillet frem for at notere. Der ligger en forklaring i historien og den gamle ledelsesstruktur. Det pædagogiske område har tradition for en mere flad struktur, hvor pædagogen skulle være handlekraftig i sig selv. På det sundhedsfaglige område var det mere hierarkisk, hvor overlægen bestemte på stuegangen, ikke sygeplejersken”.

Både Elin og Carsten har bemærket, at trods de historiske traditioner, så tegner det lysere for

fremtiden i forhold til at dokumentere, for samfundsudviklingen har generelt gjort de unge dygtige til at bruge IT og mere vant til at udtrykke sig skriftligt.

Selvom det indimellem smutter med dokumentationen i boenheden, betyder det ikke, at forarbejdet ikke er gjort. Fx fortæller Carsten om sammenhængen mellem metoder, redskaber og dokumentation: ”Lige nu er jeg optaget af at se på beboernes nærmeste udviklingszone. Vi har opsat mål og succeskriterier for den enkelte beboer på et personalemøde, hvor alle var med til at fastsætte mål og arbejdsmetoder. Det var godt for forståelsen, at alle var med og gav tilsagn om, at de ville være med. Det har været en succes: beboerne har udviklet sig, personalet har vidst, hvad de skulle arbejde med, når de mødte ind, det kunne fastholdes i BB-journal¹, og derefter justerer vi ind på møder. Vi har holdt fast i målet og dokumenteret det”. Tilgangen er struktureret, og som Carsten siger: ”meget lavpraktisk”.

Elin fremhæver supervision som en god metode og vigtig for refleksion. Desuden arbejder hun med kontaktøer og kommunikationssystemer: ”Og her er det vigtigt at videregive oplysningerne, da beboerne ikke selv kan”, understreger Elin og tilføjer: ”Der samles op på teammøder, hvor man drøfter kontaktøen fx og følger op på den pædagogiske plan. Informationerne videregives på personalemøder og ved daglige overlap mellem medarbejderne”.

Pædagogik i hverdagen

Både Elin og Carsten har ansat en sosu-assistent og andre ikke-pædagoger, og de byder selv ind med deres særlige kompetencer fx i forhold til at være medicinansvarlig og med deres viden om sundhedsfaglige emner i øvrigt. Begge har gode erfaringer med at ansætte ufaglært arbejdskraft, som Carsten siger: ”Der er nogle tilgange, som

¹ BB-journal (Beboerjournal) er et elektronisk journalsystem, som blev introduceret i Skanderborg Kommune i 2010.

ufaglærte har, der kan være rigtig gode – det drejer sig om personlige kompetencer. Jeg har set en styrke i, at det ikke er hele personalet, som er pædagogisk uddannet, men i et ansøgerfelt går jeg efter en uddannet. Hvis der bliver for mange ikke uddannede, mangler de redskaber til at gå bagved”. Og Elin er enig: ”De ufaglærte er guld værd, men for mig er det vigtigt, at der er faguddannet personale”. Det vigtige for Elin og Carsten er, at samarbejdet mellem faggrupperne fungerer.

En ny tid med strammere økonomiske rammer

De sidste års stramme budgetter har også gjort sit indtog i Landsbyen Sølund, og det kan godt give anledning til betænkeligheder, for som Elin siger: ”Nu handler det meget om dokumentation og effektivisering. Effektivisering kan i den pædagogiske praksis give det modsatte resultat. Det kan gå ud over samspillet og samværet”.

Carsten kan også se vanskeligheder fx i forhold til at udvikle og give specifik viden til persona hvis der fx lukkes ned for adgang til kurser. På trods af alt tror Elin og Carsten på, at de kommer gennem besparelserne og godt ind i fremtiden.